

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Gemeente Hillegom
College van B&W
T.a.v. afdeling Beleid en Ontwikkeling
Postbus 32
2180 AA HILLEGOM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

M.A. Schouten
SHV/VG/OMG

Doorkiesnummer (023) 514 5344
schoutenm@noord-holland.nl

1 | 23

Betreft: Verklaring van geen bedenkingen inzake de
omgevingsvergunningaanvraag van Manege Hillegom.

Verzenddatum

Kenmerk

2012-21250

Geachte college,

Uw kenmerk

BenO/JN/WS\Z-11-08293\1.2 Post Uit
\18633

Op 12 oktober 2011 heeft u om een Verklaring van geen bedenkingen (hierna: VVGB) verzocht met betrekking tot een aanvraag voor een omgevingsvergunning van Manege Hillegom. De aanvraag betreft de verplaatsing van Manege Hillegom van de Oude Weerlaan 60 naar Ampèrestraat 4 te Hillegom en uitbreiding van het manegebedrijf. Het initiatief bevindt zich nabij Natura 2000-gebied "Kennemerland-Zuid" en nabij de Beschermde natuurmonumenten "Huis te Manpad" en "Duinen bij Vogelenzang".

Op 14 december 2011 heeft u van ons een ontwerp-Verklaring van geen bedenkingen ontvangen. Deze heeft, als onderdeel van de ontwerp-omgevingsvergunning, ter inzage gelegen. Gedurende de ter inzage-leggingsperiode zijn er een tweetal zienswijzen binnengekomen welke betrekking hebben op het onderdeel Natuurbeschermingswet. De zienswijzen zijn behandeld onder onderdeel A.6 van de VVGB.

Bij deze ontvangt u de definitieve VVGB.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,
namens dezen,

sectormanager Vergunningen
mw. mr. H.W. Verschuren

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Surinameweg 11
Haarlem [2035 VA]
www.noord-holland.nl

**Verklaring van geen bedenkingen 23 april 2012
OP VERZOEK VAN GEMEENTE HILLEGOM
OLO aanvraagnummer: 74709**

Betreft:

VOF Manege Hillegom
Oude Weerlaan 60
2181 HZ Hillegom

Locatie aangevraagd:

Amperèstraat 4 te Hillegom

Kadastrale gegevens:

Huidig: Gemeente Hillegom, sectie A, perceelnummer 517
Aangevraagd: Gemeente Hillegom, sectie B, perceelnummer 6044

INHOUDSOPGAVE

A VERKLARING VAN GEEN BEDENKINGEN NATUURBESCHERMINGSWET 1998 PROVINCIE NOORD-HOLLAND	4
1 Onderwerp	4
2 Advies.....	4
3 Projectbeschrijving.....	4
4 Procedureel	4
5 Aanvullende gegevens	5
6 Ingekomen reacties.....	5
7 Wijzigingen ten opzichte van het ontwerp van de VVGB	8
8 Conclusie.....	8
9 Verzending.....	6
B VOORSCHRIFTEN.....	8
C OVERWEGINGEN EN TOETSINGEN	11
1 Natuurbeschermingswet 1998.....	11
2 Effectenanalyse	11
3 Slotoverweging.....	11

A VERKLARING VAN GEEN BEDENKINGEN NATUURBESCHERMINGSWET 1998 PROVINCIE NOORD- HOLLAND

1 *Onderwerp*

Gedeputeerde Staten hebben op 13 oktober 2011 een verzoek ontvangen van burgemeester en wethouders van de gemeente Hillegom (hierna: burgemeester en wethouders) om een Verklaring van geen bedenkingen (hierna: VVGB) naar aanleiding van een aanvraag om een omgevingsvergunning. Het verzoek om een VVGB heeft betrekking op de verplaatsing van Manege Hillegom van de Oude Weerlaan 60 naar Ampèrestraat 4 te Hillegom en uitbreiding van het manegebedrijf nabij Natura 2000-gebied “Kennemerland-Zuid” en nabij de Beschermde natuurmonumenten “Huis te Manpad” en “Duinen bij Vogelenzang”. Het verzoek is geregistreerd onder nummer 2011-57198.

2 *Advies*

Wij verklaren dat er, gelet op het betrokken belang van de Natuurbeschermingswet 1998 (hierna Nb-wet) geen bedenkingen zijn tegen het verlenen van de gevraagde omgevingsvergunning. Wij geven voor de omgevingsvergunningaanvraag van Manege Hillegom een positief advies. Burgemeester en wethouders dienen de in deze VVGB opgenomen voorschriften aan de vergunning te verbinden.

3 *Projectbeschrijving*

Het project waarvoor een omgevingsvergunning wordt gevraagd is als volgt te omschrijven. De bedrijfsactiviteiten van Manege Hillegom op de locatie Oude Weerlaan 60 te Hillegom worden beëindigd. Op de locatie Ampèrestraat 4 te Hillegom wordt een nieuwe manege gerealiseerd. Gelijktijdig met de verplaatsing wordt een uitbreiding van het aantal gehouden dieren aangevraagd. De manege wordt gerealiseerd nabij Natura 2000-gebied “Kennemerland-Zuid” en nabij de Beschermde natuurmonumenten “Huis te Manpad” en “Duinen bij Vogelenzang”. Een uitgebreide projectomschrijving is opgenomen in de aanvraag om vergunning en in de bijbehorende verslechteringstoets “Verplaatsing Manege Hillegom” (SAB, 2011).

4 *Procedureel*

Algemeen

Op 17 maart 2011 is een aanvraag om een omgevingsvergunning ingediend bij burgemeester en wethouders voor het onder punt 3 omschreven project.

Het Natura 2000-gebied “Kennemerland-Zuid” (gebiedsnummer 88) is gelegen in de provincies Noord-Holland en Zuid-Holland. Wanneer een

aanvraag om een vergunning betrekking heeft op een activiteit die hoofdzakelijk gevolgen kan hebben voor een deel van een Natura 2000-gebied dat is gelegen binnen de grenzen van één provincie, zijn gedeputeerde staten van de betreffende provincie op grond van artikel 2a, lid 2, in samenhang met artikel 19d, lid 1, van de Nbwet het bevoegd gezag om op de aanvraag te beslissen. Aangezien de gevolgen van de activiteit waarop de Omgevingsvergunningaanvraag betrekking heeft zich hoofdzakelijk voordoen binnen de grenzen van de provincie Noord-Holland, is ons College het bevoegd gezag voor het onderdeel Natuurbeschermingswet waarvoor een verzoek om een VVGB is ingediend.

Omdat het hier een geval betreft als vermeld in artikel 16 en artikel 19d juncto artikel 46b of 47b Natuurbeschermingswet, wordt de omgevingsvergunning pas verleend nadat wij hebben verklaard dat daartegen geen bedenkingen zijn.

Verzoek om VVGB

Op 13 oktober 2011 hebben wij van de gemeente Hillegom een exemplaar van de aanvraag en de daarbij gevoegde stukken ontvangen.

5 *Aanvullende gegevens*

Artikel 2.8 van de Wabo biedt de grondslag voor een geharmoniseerde regeling van de indieningsvereisten. Dit betreft gegevens en bescheiden die bij een aanvraag om een omgevingsvergunning moeten worden overlegd om tot een ontvankelijke aanvraag te komen. De regeling is in paragraaf 4.2 van het Besluit omgevingsrecht (Bor) opgenomen, met een nadere uitwerking in de Ministeriele regeling omgevingsrecht (Mor). Ten aanzien van de aspecten van de aanvraag waarvoor een advies is vereist, hebben wij aan de hand van de Mor beoordeeld of de aanvraag volledig is en voldoende gegevens bevat. Wij zijn van oordeel dat de aanvraag voldoende informatie bevat voor een goede beoordeling van die aspecten waarvoor een VVGB is vereist.

6 *Ingekomen reacties*

Tot en met 28 maart 2012 hebben burgemeester en wethouders het ontwerp van de vergunning en het ontwerp van de VVGB ter inzage gelegd. Tijdens deze periode bestond de mogelijkheid tot het indienen van adviezen en het naar voren brengen van zienswijzen.

Naar aanleiding van de terinzagelegging van het ontwerp van de VVGB zijn er geen adviezen binnengekomen. Er is wel gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen.

Habitat advocatenkantoor omgevingsrecht heeft namens Vereniging Behoud de Polders een zienswijze ingediend met voor de Nb-wet de volgende punten:

- Indiener geeft aan dat het niet duidelijk is hoeveel paarden er in de manege aanwezig zullen zijn. In de ontwerpvergunning, de ruimtelijke onderbouwing en in de ontwerp-Verklaring van geen bedenkingen wordt afwisselend gesproken over 60, 64, 60 tot 100 en maximaal 100 paarden.

Reactie Provincie Noord-Holland:

Er is gerekend met zowel een uitbreiding naar 60 paarden alsook een maximale uitbreiding naar 100 paarden. Op basis van de bij de omgevingsvergunningaanvraag ingediende verslechteringstoets "Verplaatsing Manege Hillegom" (SAB, 2011) is geconcludeerd dat significant negatieve effecten zijn uit te sluiten bij zowel een uitbreiding naar 60 paarden als 100 paarden. Op basis van deze conclusie is gesteld dat het op grond van de Natuurbeschermingswet is toegestaan om maximaal 100 paarden te houden in de inrichting.

- Met betrekking tot de Verslechterings- en verstoringstoets en de ontwerp-Verklaring van geen bedenkingen vraagt de indiener zich af hoe de provincie Noord-Holland tot het significantiepercentage van 0.5% van de kritische depositiewaarde is gekomen. Daarnaast vraagt de indiener zich af hoe het gegeven dat de vestiging van de manege leidt tot toename van de bestaande overschrijding van de kritische depositiewaarden voor stikstof voor enkele typen prioritair habitat (hoofdstuk 5) strookt met de conclusie van het rapport dat geen sprake is van significant nadelige effecten.

Reactie Provincie Noord-Holland:

Jaspers et al. (2010)¹ betogen dat een toename in stikstofdepositie die kleiner is dan 0.5% van de KDW, ecologisch feitelijk niet meer meetbaar is en niet kan worden toegeschreven aan een individuele bron. De depositiewaarden van het aangevraagde project blijven met een maximale toename van 0.019% op een kritische locatie ruim onder deze waarde. De percentages vallen bovendien volledig weg tegen de natuurlijke fluctuatie in de achtergronddepositie van 10% (100-150 mol N ha⁻¹ jr⁻¹) bij gelijkblijvende emissies en zijn zo gering dat het de neerwaartse autonome daling van de stikstofdepositie niet in gevaar brengt. Significant negatieve effecten zijn derhalve uit te sluiten.

¹ "Stikstofdepositie en natuur, het slot en de sleutel", (Jaspers, H. et al., 2010, Grontmij BV).

- Tevens is voor indiener niet duidelijk waarom door het cumulatieve effect vanwege de vestiging van een andere paardenhouderij (Van der Peet) er geconstateerd wordt dat de stikstofdepositie de 0.5% (van de KDW) voor de habitattypen Grijze duinen en Duinbossen wordt overschreden, dit toch kan leiden tot de conclusie dat er geen sprake is van een significant effect.

Reactie Provincie Noord-Holland:

De conclusie is gebaseerd op onderstaande overwegingen welke reeds zijn verwerkt in de ontwerp-Verklaring van geen bedenkingen onder C.2.3:

- *De depositiewaarden zoals berekend voor de paardenhouderij aan de Vogelenzangseweg 164 laten het bestaand gebruik van de inrichting op de referentiedatum buiten beschouwing omdat ten tijde van de vergunningaanvraag van dhr. Van der Peet de Crisis- en Herstelwet - en de uitwerking daarvan in artikel 19kd van de Natuurbeschermingswet - nog niet in werking was. Ten tijde van de peildatum 7 december 2004 was op het adres reeds een veehouderij gevestigd, in werkelijkheid zal daarom de toename in stikstofdepositie ten opzichte van de peildatum lager liggen. Hierdoor is de cumulatieve toename van stikstofdepositie een overschatting.*
- *De meetpunten waar de cumulatieve bijdrage de 0.5% van de KDW overschrijdt zijn zeer dicht bij de inrichting aan de Vogelenzangseweg 164 gelegen, op circa 90-270 meter afstand. De emissie vanuit de inrichting aan de Vogelenzangseweg 164 slaat grotendeels neer in een straal van 1 kilometer rondom de Vogelenzangseweg 164 waarbuiten de depositie afneemt tot minder dan $2 \text{ mol ha}^{-1} \text{ jr}^{-1}$ (Van der Aa, 2009). Zonder de uitbreiding van Manege Hillegom wordt de toetswaarde van 0.5% van de KDW op de genoemde locaties reeds overschreden. De bijdrage van Manege Hillegom betekent in deze invloedssfeer maximaal een extra depositie van $0.19 \text{ mol N ha}^{-1} \text{ jr}^{-1}$ ten opzichte van de reeds vergunde $12.3 \text{ mol N ha}^{-1} \text{ jr}^{-1}$ van de inrichting aan de Vogelenzangseweg 164. De bijdrage van Manege Hillegom op de locaties waar de 0.5% van de KDW reeds wordt overschreden is verwaarloosbaar, niet meer te herleiden tot een individuele emissiebron en cumulatief niet van betekenende waarde. De instandhoudingsdoelstellingen van het gebied komen door de cumulatieve bijdrage van de aangevraagde verplaatsing en uitbreiding van Manege Hillegom niet in gevaar; er is derhalve geen sprake van significant negatieve effecten.*

EBH Elshof advocaten heeft namens Precimax Special Products B.V., dhr. M.J. de Boer (h.o.d.n. Primo Exposures), dhr. F.A.M. Zwijnenburg, Technical Concept Bentfield B.V., dhr. Th.M. IJsselmuiden en Joheco Holding B.V. een zienswijze ingediend met voor de Nb-wet het volgende punt:

- Indieners vragen zich af of een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 noodzakelijk is.

Reactie Provincie Noord-Holland:

Met de invoering van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (WABO) is het mogelijk om de Natuurbeschermingswet aan te laten haken binnen de omgevingsvergunning. Indien uit onderzoek blijkt dat het aangevraagde initiatief geen significant negatieve effecten tot gevolg heeft kan een Verklaring van geen bedenkingen (VVGB) worden afgegeven door het bevoegd gezag voor het onderdeel Natuurbeschermingswet, zijnde de Provincie Noord-Holland. Op basis van de stukken behorende bij de aanvraag en de verslechteringstoets "Verplaatsing Manege Hillegom" (SAB, 2011) is geconcludeerd dat significant negatieve effecten zijn uit te sluiten. Op basis van deze conclusie is voorliggende VVGB afgegeven. Hiermee is aan de vergunningplicht op grond van de Natuurbeschermingswet voldaan.

7 *Wijzigingen ten opzichte van het ontwerp van de VVGB*

Er zijn een tweetal zienswijzen naar voren gebracht welke betrekking hebben op de Natuurbeschermingswet. De VVGB is niet gewijzigd ten opzichte van het ontwerp van de VVGB.

8 *Conclusie*

Op grond van de Natuurbeschermingswet zijn er geen redenen om de VVGB te weigeren. In deze VVGB zijn voor deze activiteit relevante voorschriften opgenomen. Burgemeesters en wethouders van gemeente Hillegom dienen deze voorschriften overeenkomstig artikel 2.27 van de Wabo in de omgevingsvergunning onverkort over te nemen.

9 *Ondertekening en verzending*

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,
namens dezen,

sectormanager Vergunningen
mw. mr. H.W. Verschuren

Verzending

Deze VVGB wordt verzonden aan burgemeester en wethouders van de gemeente Hillegom.

B VOORSCHRIFTEN

Voorschriften

1. De houder van de omgevingsvergunning dient de aanvang van de werkzaamheden uiterlijk een week van tevoren schriftelijk te melden bij het servicepunt van de provincie Noord-Holland (postbus 3007, 2001 DA Haarlem, fax. 023-5421766, e-mail: servicepunt-shv@noord-holland.nl, t.a.v. J. Stolwijk) onder vermelding van het feit dat het de uitvoering van een werk betreft waarvoor een VVGB op grond van de Natuurbeschermingswet is verleend.
2. De houder van de omgevingsvergunning dient ervoor zorg te dragen dat aan alle binnen de vergunde werkzaamheden werkzame personen, waaronder het personeel van derden, een toereikende schriftelijke instructie is verstrekt die is gericht op het voorkomen en uitsluiten van handelingen die tot gevolg (kunnen) hebben dat de aan de vergunning verbonden voorschriften niet worden nageleefd.
3. Van opgetreden incidenten, waaronder verstaan worden alle gebeurtenissen waarbij onbedoeld schadelijk stoffen vrijkomen, dan wel waardoor anderszins schade aan het Natura 2000-gebied "Kennemerland-Zuid" en de Beschermde Natuurmonumenten "Huis te Manpad" en "Duinen bij Vogelenzang" kan worden toegebracht, dient onverwijld melding te worden gedaan aan gedeputeerde staten van Noord-Holland via eerdergenoemd servicepunt, onder overlegging van alle relevante gegevens.
4. In de inrichting aan de Ampèrestraat 4 te Hillegom mogen in totaal maximaal 100 paarden worden gehuisvest, conform de in de aanvraag beschreven methode.
5. Een afschrift van de Omgevingsvergunning dient te worden verstuurd aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Team Handhaving Groene wetten, Afdeling Toezicht en Handhaving (Postbus 550, 3300 AN Dordrecht).

Aanwijzingen en wijzigingen

6. De verslechteringsstoets "Verplaatsing Manege Hillegom" (SAB, 2011) is onderdeel van deze VVGB.
7. Alle, op grond van de Natuurbeschermingswet, door of namens gedeputeerde staten van Noord-Holland gegeven aanwijzingen dienen onverwijld te worden opgevolgd.

C OVERWEGINGEN EN TOETSINGEN

1 *Natuurbeschermingswet 1998*

Het project wordt uitgevoerd nabij Natura 2000-gebied “Kennemerland-Zuid” (gebiedsnummer 88) en nabij de Beschermde natuurmonumenten “Huis te Manpad” en “Duinen bij Vogelenzang”. Omdat het project buiten deze gebieden is gelegen is alleen sprake van mogelijke externe werking.

Wij verlenen de VVGB in het geval dat met zekerheid vaststaat dat het aangevraagde project de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied en de kenmerkende waarden van de Beschermde natuurmonumenten niet significant aantasten tenzij - bij afwezigheid van alternatieve oplossingen - dwingende redenen van groot openbaar belang het verlenen van een vergunning noodzaken.

Natuurlijke kenmerken “Kennemerland-Zuid”

Het Natura 2000-gebied “Kennemerland-Zuid” is op 21 mei 1992 in de zin van artikel 4, vierde lid aangewezen (92/43/EEG) als speciale beschermingszone onder de habitatrichtlijn. In december 2004 is het Natura 2000-gebied door de Europese commissie onder de naam “Kennemerland-Zuid” en onder nummer NL 1000012 op de lijst gezet van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio.

Het Ministerie van LNV (nu EL&I) heeft van 9 januari 2007 tot en met 19 februari 2007 het ontwerp aanwijzingsbesluit voor het aan te wijzen Natura 2000 gebied ter inzage gelegd. Het gebied is nog niet definitief aangewezen.

Voor het Natura 2000-gebied “Kennemerland-Zuid” zijn de volgende algemene instandhoudingsdoelen geformuleerd:

- Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie;
- Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
- Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitats en soorten;
- Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen- en soorten waarvoor de instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd;
- Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor

de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

Het Natura 2000-gebied “Kennemerland-Zuid” is als Habitatrictlijngebied aangewezen vanwege de aanwezigheid van de volgende natuurlijke habitattypen:

H1310B	Zilte pionierbegroeiingen (zeevertmuur)
H1330A	Schorren en zilte graslanden (buitendijks)
H2110	Embryonale duinen
H2120	Witte duinen
H2130A	*Grijze duinen (kalkrijk)
H2130B	*Grijze duinen (kalkarm)
H2130C	*Grijze duinen (heischraal)
H2150	*Duinheiden met struikhei
H2160	Duindoornstruwelen
H2170	Kruipwilgstruwelen
H2180A	Duinbossen (droog)
H2180B	Duinbossen (vochtig)
H2180C	Duinbossen (binnenduinarand)
H2190A	Vochtige duinvalleien (open water)
H2190B	Vochtige duinvalleien (kalkrijk)
H2190D	Vochtige duinvalleien (hoge moerasplanten)

De met een * aangegeven habitattypen hebben de kwalificatie van prioritair; voor deze typen geldt een zwaarder beschermingsregime.

Het habitatrictlijngebied kwalificeert zich voor de volgende habitatsoorten:

1014	Nauwe korfslak
1903	Groenknolorchis
1042	Gevlekte Witsnuitlibel (complementair)

Complementaire soorten betreffen soorten die onder druk staan en waarvoor Nederland in Europees verband een bijzondere verantwoordelijkheid heeft.

Beschermde natuurmonumenten “Duinen bij Vogelenzang” en “Huis te Manpad”

Het beschermd natuurmonument “Huis te Manpad” is op 3 juni 1985, met kenmerk NMF/N 85-6307, als zodanig aangewezen door de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (nu EL&I). Het beschermd natuurmonument “Duinen bij Vogelenzang” is op 7 augustus 1996, met kenmerk N/964816, als zodanig aangewezen.

De Beschermden natuurmonumenten zijn om diverse redenen van grote waarde.

Het Beschermd natuurmonument “Duinen bij Vogelenzang” vormt een integraal onderdeel van het Nederlandse kustduingebied. Het natuurmonument is als broed-, rust-, foerageer- en doortrekgebied van betekenis voor een groot aantal vogelsoorten. Tevens komt er een groot aantal zoogdieren, amfibieën en insectenfauna voor. Voor de specifieke soorten flora en fauna in de verschillende zones in het gebied wordt verwezen naar de nota van toelichting behorend bij het aanwijzingsbesluit.

Het wisselende reliëf, de verschillen in terreintypen, de overgangen van open duinterrein naar struweel en bos en de uitgestrektheid zorgen voor het in landschappelijk opzicht gevarieerde karakter en maken dat het natuurmonument van grote betekenis is uit oogpunt van natuurschoon.

Het Beschermd natuurmonument “Huis te Manpad” bestaat uit een historische buitenplaats die wordt gevormd door een complex van opgaand loofbos, hakhout, graslanden, vijvers en sloten. Door de gevarieerde opbouw van het natuurmonument komt een grote verscheidenheid aan planten- en diersoorten voor, waaronder minder algemene plantengemeenschappen en een rijke stinse-flora. Voor de specifieke soorten flora en fauna in de verschillende zones in het gebied wordt verwezen naar de nota van toelichting behorend bij het aanwijzingsbesluit.

De gevarieerde opbouw, in samenhang met de historische parkaanleg in landschappelijke stijl, maken dat het natuurmonument van grote betekenis is uit oogpunt van natuurschoon.

2 Effectenanalyse

Over de mogelijke effecten van de aangevraagde activiteiten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied en de kenmerkende waarden van de Beschermden natuurmonumenten merken wij het volgende op.

De beoordeling van de aanvraag en de bijbehorende belangenafweging vindt plaats in 4 stappen:

1. identificeren mogelijke negatieve effecten;
2. toets aan de instandhoudingsdoelstellingen en kenmerkende waarden;
3. bepalen van cumulatieve effecten vanwege de uitvoering van andere activiteiten;
4. noodzaak tot het nemen van mitigerende of andere maatregelen om eventuele schadelijke effecten te beperken.

Voor de beoordeling van de aanvraag hebben wij gebruik gemaakt van de volgende documenten:

- De bij de vergunningaanvraag ingediende verslechteringstoets “Verplaatsing Manege Hillegom” (SAB, 2011),

- Het artikel “Stikstofdepositie en natuur, het slot en de sleutel”, (Jaspers, H. *et al.*, 2010, Grontmij BV),
- Alterra-rapport 1654 “Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebied”, (Dobben, van H. & A. van Hinsberg, 2008, Alterra Wageningen).
- Het rapport “Bloemendaal, Vogelenzangseweg 164, effecten van de bedrijfsuitbreiding op Natura 2000” (Aa, ir H.G. van der, 2009, RBOI).

1. Identificeren mogelijke negatieve effecten

De verplaatsing en uitbreiding van het manegebedrijf kan mogelijk (significant) negatieve effecten teweeg brengen op de instandhoudingsdoelstellingen van het nabijgelegen Natura 2000-gebied en de kenmerkende waarden van de Beschermde natuurmonumenten.

De huidige locatie van de manege bevindt zich op circa 3 kilometer van de dichtstbijzijnde grens van het Natura 2000-gebied en de beschermde natuurmonumenten, de nieuwe locatie bevindt zich op circa 2,5 kilometer. Door de ligging van beide locaties op een dergelijke afstand buiten het Natura 2000-gebied en de Beschermde natuurmonumenten is de enige factor die mogelijk een negatief effect kan hebben de stikstofemissie vanuit de manege.

Mogelijk (significante) negatieve effecten bestaan uit effecten die, na realisatie van de aangevraagde verplaatsing en uitbreiding, permanent zijn. Specifiek gaat het om de volgende negatieve effecten:

- Verslechtering van stikstofgevoelige habitat- en vegetatietypen.
- Verslechtering van het leefmilieu / biotoop van habitatsoorten en overige fauna.

2. Toets aan de instandhoudingsdoelstellingen en natuurlijke kenmerken

2.1 Effecten op habitattypen

Een toename in stikstofdepositie kan mogelijk negatieve effecten hebben op de beschermde habitat- en vegetatietypen als gevolg van vermesting en/of verzuring.

De kritische depositiewaarde (KDW) wordt gedefinieerd als (Van Dobben en Van Hinsberg, 2008): “*De grens waarboven het risico niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het habitatype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de atmosferische stikstofdepositie*”. Wij hanteren de KDW in beginsel als uitgangspunt bij het beoordelen van effecten van atmosferische stikstof.

In tabel 1 zijn de doelstellingen, KDW en achtergronddepositiewaarden weergegeven voor de habitattypen die zich binnen een afstand van 10 kilometer van de manege bevinden.

Tabel 1. Kritische depositiewaarden (KDW), hoogste achtergrondconcentratie (HAC) in mol N ha⁻¹ jr⁻¹, landelijke staat van instandhouding (SVI) en instandhoudingsdoelstellingen (IHD oppervlak en kwaliteit) van de stikstofgevoelige habitattypen in "Kennemerland-Zuid".

Habitatype	KDW	HAC ¹	SVI ²	IHD ³ Opp.	IHD ³ Kwal.
H2110 Embryonale duinen	1400	770	+	=	=
H2120 Witte duinen	1400	1240	-	>	>
H2130A Grijze duinen (kalkrijk)	1240	1120	--	>	>
H2130B Grijze duinen (kalkarm)	940	1240 /990	--	=	>
H2130C Grijze duinen (heischraal)	770	1060 /1020	--	=	=
H2150 Duinheide met struikhei	1100	1060	+	=	=
H2160 Duindoornstruwelen	2020	1290	+	=	=
H2170 Kruipwilgstruweel	2310	1770	+	=	=
H2180A Duinbossen (droog)	1300	1770 /990	+	=	=
H2180B Duinbossen (vochtig)	2040	1010	-	=	=
H2180C Duinbossen (binnenduinarand)	1790	1290	-	=	=
H2190A Vochtige duinvalleien (open water)	1000	1010 /967	-	>	>
H2190B Vochtige duinvalleien (kalkrijk)	1390	1290	-	>	>
H2190D Vochtige duinvalleien (hoge moerasplanten)	1790	1010	-	>	>

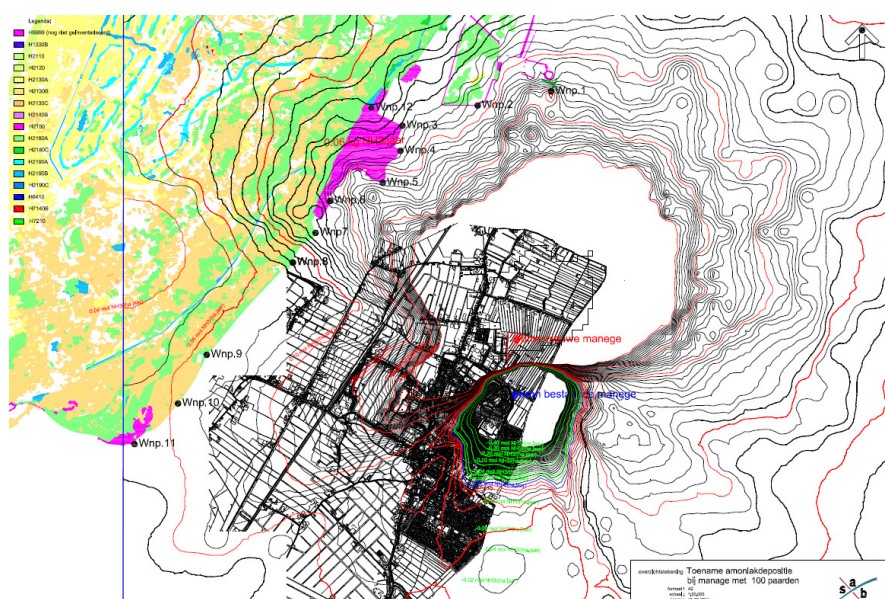
¹ Hoogste achtergrondconcentratie (PBL, 2010)

² SVI landelijk Landelijke Staat van Instandhouding (-- zeer ongunstig; - matig ongunstig, + gunstig)

³ = Behoudsdoelstelling, > Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling

Uit bovenstaande tabel blijkt dat voor het habitatype H2130 B, H2130 C, H2180 A en H2190 A de achtergrondconcentratie de KDW overschrijdt. Deze overschrijding is worst-case en van toepassing op de oostelijk gelegen locaties van de habitats; hoe verder het habitatype naar het westen ligt, hoe kleiner de overschrijding wordt. Voor habitattypen H2180 A en H2190 A blijkt zelfs dat de overschrijding alleen in het westen plaatsvindt, in het oostelijk deel van het Natura 2000-gebied is de achtergrondconcentratie lager dan de KDW.

Om een effectinschatting van de vermistende effecten van stikstof te kunnen maken is een stikstofdepositiecontour berekend (figuur 1). De contour geeft de stikstoftoename weer na verplaatsing van de manege en bij een uitbreiding naar 100 paarden, ten opzichte van het bestaand gebruik op de oude locatie op de referentiedatum 7 december 2004. Op de referentiedatum huisvestte de manege 36 paarden en 20 pony's.

Figuur 1. Stikstofdepositie toename ($\text{mol N ha}^{-1} \text{jr}^{-1}$) op het nabijgelegen Natura 2000-gebied bij gewenst gebruik i.r.t. peildatum 7 december 2004 (voor een grotere uitvoering van de kaart wordt verwezen naar de aanvraag).

Voor een twaalfstal meetpunten is de depositietoename bepaald (tabel 2). De meetpunten zijn gelegen op de dichtstbijzijnde randen van het gebied. Hierdoor wordt een worst-case benadering aangehouden; de depositie zal afnemen met de afstand tot de manege.

Op het meetpunt waar de grootste toename van $0,32 \text{ mol N ha}^{-1} \text{jr}^{-1}$ optreedt bevindt zich het habitattyp H2180 C, Duinbossen (binnenduinrand). De KDW van habitattyp H2180 C is $1790 \text{ mol N ha}^{-1} \text{jr}^{-1}$, de achtergrondconcentratie op het meetpunt is $1290 \text{ mol N ha}^{-1} \text{jr}^{-1}$. De verplaatsing en uitbreiding van de manege heeft op deze locatie geen overschrijding van de KDW tot gevolg.

Tabel 2. Stikstofdepositie toename op het nabijgelegen Natura 2000-gebied bij gewenst gebruik (uitbreiding maximaal 100 paarden) t.o.v. het bestaand gebruik op de peildatum 7 december 2004.

Receptorpunt #	Depositie referentiedatum	Depositie aangevraagd	Toename Mol N ha ⁻¹ jr ⁻¹
1	0,17	0,49	0,32
2	0,10	0,29	0,19
3	0,10	0,25	0,15
4	0,11	0,27	0,16
5	0,11	0,32	0,21
6	0,11	0,26	0,15
7	0,11	0,26	0,15
8	0,10	0,18	0,08
9	0,05	0,11	0,06
10	0,04	0,09	0,05
11	0,05	0,11	0,06
12	0,08	0,20	0,12

De habitattypen waar de achtergronddepositie reeds de KDW overschrijdt en de stikstofdepositie toeneemt zijn in tabel 3 weergegeven. De toenames zijn bepaald op de dichtstbijzijnde locatie van de habitattypen op basis van de stikstofcontour en onderliggende habitatypekaart zoals zichtbaar in figuur 1.

Tabel 3. Stikstofdepositie toename in mol N ha⁻¹ jr⁻¹ en procentueel t.o.v. de KDW op de dichtstbijzijnde locatie van de habitattypen.

Habitatype	KDW	HAC ¹	Toename mol N ha ⁻¹ jr ⁻¹	Toename % KDW
H2130B Grijze duinen (kalkarm)	940	1240 /990	0,15	0,016
H2130C Grijze duinen (heischraal)	770	1060 /1020	0,16	0,016
H2180A Duinbossen (droog)	1300	1770 /990	0,19	0,019
H2190A Vochtige duinvalleien (open water)	1000	1010 /967	0,09	0,009

¹ Hoogste achtergrondconcentratie

Conclusie

Het behalen van de doelstellingen van de stikstofgevoelige habitats in het Natura 2000-gebied “Kennemerland-Zuid” met betrekking tot kwaliteit en oppervlakte en het behoud van de stikstofgevoelige vegetatietypen van de Beschermde natuurmonumenten is afhankelijk van meerdere factoren. Dit betreft onder meer de zuurgraad, de vochttoestand, het zoutgehalte, de kweldruk, de voedselrijkdom, de

grondwaterstand en het maairegime (beheersinspanning). Dit betekent dat bij de instandhouding en ontwikkeling van de habitat- en vegetatietypen meer factoren een belangrijke rol spelen dan alleen de stikstofdepositie. De ecologische vereisten maken in samenhang mogelijk dat een habitat- en vegetatietype zich kan ontwikkelen. De toename in stikstofdepositie ten gevolge van de aangevraagde uitbreiding en verplaatsing van de inrichting bedraagt maximaal 0,019% van de KDW van de stikstofgevoelige habitattypen op locaties waar de achtergrondconcentratie de KDW overschrijdt. Dergelijke geringe waarden vallen weg in de foutenmarge van ecologische modellen alsook in de jaarlijkse fluctuaties van de stikstofdepositie (ca. 100-150 mol N ha⁻¹ jr⁻¹) en de natuurlijke dynamiek in achtergronddepositie van stikstof. Daarnaast is een mogelijke aantasting van de habitat- en vegetatietypes bij een dergelijke geringe depositietoename vanuit ecologisch oogpunt bezien verwaarloosbaar en niet te herleiden naar een individuele bron. Daarom kan de conclusie worden getrokken dat er geen sprake is van significante effecten op de habitat- en vegetatietypen.

2.2 Effecten op habitatsoorten en overige fauna

Stikstofeffecten op de aangewezen habitatsoorten en kenmerkende fauna van de beschermde natuurmonumenten zijn alleen indirect aanwezig wanneer er veranderingen kunnen optreden in de samenstelling van het leefmilieu / biotoop waarvan de dieren afhankelijk zijn.

Conclusie

Gezien de zeer geringe toename in stikstofdepositie (maximaal 0,019% van de KDW van de stikstofgevoelige habitattypen op locaties waar de achtergrondconcentratie de KDW overschrijdt) is een significante verandering in de samenstelling van het leefmilieu / biotoop van de aangewezen habitatsoorten en kenmerkende fauna van de beschermde natuurmonumenten uitgesloten. Er zijn derhalve geen significant negatieve effecten te verwachten op de instandhoudingsdoelstellingen van de aangewezen habitatsoorten. De toename is niet schadelijk voor de kenmerkende fauna van de Beschermde natuurmonumenten "Huis te Manpad" en "Duinen bij Vogelenzang".

3. Cumulatieve effecten

Op grond van de Nbwet dient bekeken te worden of een te vergunnen project afzonderlijk, maar ook in combinatie met andere projecten significante gevolgen kan hebben.

Deze cumulatietoets is vooral van belang voor projecten die een mogelijk negatief (maar niet significant) gevolg hebben, om te bezien of een project in cumulatie alsnog tot een significant effect zou kunnen

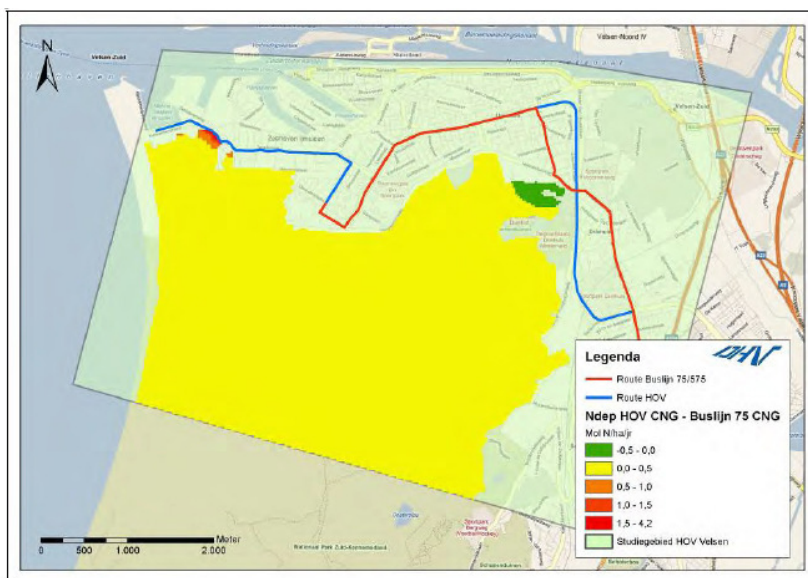
leiden. Voor dit project geldt dat twee andere projecten meegenomen zijn in de cumulatieberekening:

- Veehouderij Vogelenzangseweg 164 te Vogelenzang: 16 februari 2010 is een Nbwet-vergunning verleend voor het bouwen en in gebruik nemen van een (paarden)potstal en 15 paardenboxen (percelen H 3 en H 70), voor de totale bedrijfsomvang van 80 paarden, 50 pony's, 50 fokschappen en 15 zoogkoeien.
- Aanleg nieuwe busbaan HOV Velsen: op 18 november 2011 is een Nbwet-vergunning verleend voor het project HOV Velsen. Omdat de aanvraag voor dit project eerder is gedaan dan het verzoek om een VVGB van Manege Hillegom dient deze mee te worden meegenomen in cumulatie.

Aangezien er bij de verplaatsing en uitbreiding van Manege Hillegom alleen negatieve effecten te verwachten zijn ten gevolge van een toename in stikstofdepositie, is dit de enige factor die in cumulatie wordt beschouwd.

HOV Velsen

Het project HOV Velsen betreft de aanleg van een nieuwe busbaan in gemeente Velsen. Het project ligt ruim 17 kilometer ten noorden van Hillegom. In figuur 3 is de stikstofdepositie afkomstig van het te realiseren project weergegeven.

Figuur 3. Stikstofdepositie in mol N ha⁻¹ jr⁻¹ afkomstig van het project HOV Velsen.

Als gevolg van de realisatie van de HOV-lijn zal de stikstofdepositie in de noordwestzijde van het Natura 2000-gebied maximaal met 4,2 mol N ha⁻¹ jr⁻¹ toenemen. De stikstofdepositie bedraagt circa 200 meter ten zuiden van de noordgrens van het gebied maar 0-0,5 mol N ha⁻¹ jr⁻¹ en

neemt dus sterk af met de afstand tot het traject van de busbaan. Gezien de afstand tussen de locatie van het project HOV Velsen ten noorden van de noordwestzijde en de beoogde locatie van Manege Hillegom ten oosten van de zuidwestzijde van het Natura 2000-gebied is er geen sprake van cumulatieve effecten.

Veehouderij Vogelenzangseweg 164 te Vogelenzang

De veehouderij aan de Vogelenzangseweg 164 ligt 3,5 kilometer noordelijk ten opzichte van de aangevraagde locatie van manege Hillegom. Door de geringe afstand tussen de locaties overlapt de stikstofcontour afkomstig van de veehouderij mogelijk deels de stikstofcontour van Manege Hillegom.

De hieronder beschreven vergunde waarden zijn worst-case: voor de vergunning op Vogelenzangseweg 164 is geen bestaand gebruik meegenomen. Ten tijde van de peildatum 7 december 2004 was op het adres reeds een veehouderij gevestigd, in werkelijkheid zal de (cumulatieve) toename in stikstofdepositie ten opzichte van de peildatum lager liggen.

Er liggen vier habitattypen in de gezamenlijke invloedssfeer waar de achtergrondconcentratie de KDW overschrijdt:

- H2130 B Grijs duin (kalkarm): Verplaatsing en uitbreiding van de manege naar 100 paarden leidt maximaal tot een toename van 0.15 mol N ha⁻¹ jr⁻¹; 0.016% van de KDW. Voor de uitbreiding op Vogelenzangseweg 164 is maximaal een toename van 7,7 mol N ha⁻¹ jr⁻¹ vergund. Dit betreft een locatie op circa 270 meter vanaf het emissiepunt van Vogelenzangseweg 164. Doordat dit meetpunt zo dicht bij het emissiepunt aan de Vogelenzangseweg 164 is gelegen is de bijdrage hoog. Met de afstand tot de emissiebron neemt de bijdrage af waardoor een dergelijke hoge bijdrage een klein oppervlak beïnvloedt (Van der Aa, 2009). De bijdrage van Manege Hillegom op deze locatie is verwaarloosbaar, door de afstand niet meer te herleiden tot de emissiebron en draagt daardoor in cumulatie niet bij aan verslechtering van de kwaliteit van het habitatype.
- H2130 C Grijs duin (heischraal): Verplaatsing en uitbreiding van de manege naar 100 paarden leidt maximaal tot een toename van 0.16 mol N ha⁻¹ jr⁻¹; 0.02% van de KDW. Voor de uitbreiding op Vogelenzangseweg 164 is geen berekening uitgevoerd op dit habitatype. Uitgaand van een worst-case scenario, waarbij H2130 C zich op dezelfde meetpunten bevindt als H2130 B, zal de bijdrage van Vogelenzangseweg maximaal 7,7 mol N ha⁻¹ jr⁻¹ bedragen. Doordat dit meetpunt zo dicht bij het emissiepunt aan de Vogelenzangseweg 164 is gelegen is de bijdrage hoog. Met de afstand tot de emissiebron neemt de bijdrage af waardoor een dergelijke hoge bijdrage een klein oppervlak beïnvloedt (Van der Aa, 2009). Op dit meetpunt is de bijdrage van Manege Hillegom

verwaarloosbaar, door de afstand niet meer te herleiden tot de emissiebron en draagt daardoor in cumulatie niet bij aan verslechtering van de kwaliteit van het habitatype of een afname van oppervlak.

- H2180 A Duinbos (droog): Verplaatsing en uitbreiding van de manege naar 100 paarden leidt maximaal tot een toename van $0.19 \text{ mol N ha}^{-1} \text{ jr}^{-1}$; 0.015% van de KDW. Voor de uitbreiding op Vogelenzangseweg 164 is maximaal een toename van $12,3 \text{ mol N ha}^{-1} \text{ jr}^{-1}$ vergund. Dit betreft een meetpunt op circa 90 meter vanaf het emissiepunt van Vogelenzangseweg 164. Doordat dit meetpunt zo dicht bij het emissiepunt is gelegen is de bijdrage hoog. Met de afstand tot de emissiebron neemt de bijdrage af waardoor een dergelijke hoge bijdrage een kleine oppervlakte beïnvloedt (Van der Aa, 2009). De KDW wordt in het westen van het Natura 2000-gebied niet overschreden (310 mol onder de KDW van 1300) en het habitatype verkeert in gunstige staat van instandhouding. Daardoor leidt deze cumulatieve toename niet tot een significant negatief effect op de instandhoudingsdoelstelling van behoud oppervlakte en kwaliteit.

De bijdrage van Manege Hillegom is verwaarloosbaar, door de afstand niet meer te herleiden tot de emissiebron en draagt in cumulatie niet bij aan verslechtering van de kwaliteit van het habitatype of afname van oppervlak.

- H2190 A Vochtige duinvalleien (open water): Verplaatsing en uitbreiding van de manege naar 100 paarden leidt maximaal tot een toename van $0.09 \text{ mol N ha}^{-1} \text{ jr}^{-1}$, $<0.01\%$ van de KDW. Deze toename in stikstofdepositie is dermate klein dat het gezien kan worden als verwaarloosbaar, zeker gezien het feit dat de achtergronddepositie minimaal de KDW waarden overschrijdt (1%). Voor de uitbreiding op Vogelenzangseweg 164 is geen berekening uitgevoerd op dit habitatype. Uitgaand van een worst-case scenario, waarbij H2190 A zich op dezelfde meetpunten bevindt als H2130 B, zal de bijdrage van Vogelenzangseweg maximaal $7,7 \text{ mol N ha}^{-1} \text{ jr}^{-1}$ bedragen. Doordat dit meetpunt zo dicht bij het emissiepunt aan de Vogelenzangseweg 164 is gelegen is de bijdrage hoog. Met de afstand tot de emissiebron neemt de bijdrage af waardoor een dergelijke hoge bijdrage een kleine oppervlakte beïnvloedt (Van der Aa, 2009).

Van Dobben & Hinsberg (2008) constateren dat lage vegetaties (in dit geval open water) minder stikstof invangen. Dit betekent dat de daadwerkelijke stikstof dat opgevangen wordt door het water op de rand van het habitatype lager uit zal vallen dan berekend. Op basis van voorstaande, het feit dat de oppervlakte van het habitatype door het stoppen van grondwaterwinning in het gebied reeds toeneemt en dat de overschrijding van de KDW verwaarloosbaar klein is zal de cumulatieve toename niet leiden tot significante aantasting van de kwaliteit en oppervlakte van het habitatype.

Conclusie

De cumulatieve bijdrage ten gevolge van de uitbreiding van Manege Hillegom en de veehouderij aan de Vogelenzangseweg 164 te Vogelenzang overschrijdt de 0.5% van de KDW (zoals beschreven door Van Dobben & Hinsberg 2008) voor de habitattypen Grijze duinen (kalkarm en heischraal), Duinbossen (droog) en Vochtige duinvalleien (open water). De oppervlakte waar de depositie cumulatief meer dan 0,5% toeneemt is beperkt; de emissie vanuit de inrichting aan de Vogelenzangseweg 164 slaat grotendeels neer in een straal van 1 kilometer rondom de Vogelenzangseweg 164 waarbuiten de depositie afneemt tot minder dan $2 \text{ mol ha}^{-1} \text{ jr}^{-1}$ (Van der Aa, 2009). Zonder de uitbreiding van de manege wordt de toetswaarde van 0,5% van de KDW nabij Vogelenzangseweg 164 in een straal van 1 kilometer reeds overschreden, de bijdrage van Manege Hillegom in dit gebied is verwaarloosbaar. In de rest van het Natura 2000-gebied is de cumulatieve bijdrage aanzienlijk lager dan 0,5% van de KDW en wordt de KDW minder of zelfs niet overschreden naarmate de afstand tot de inrichting toeneemt. De instandhoudingsdoelstellingen van het gebied komen door de cumulatieve bijdrage van de aangevraagde verplaatsing en uitbreiding van Manege Hillegom niet in gevaar; er is geen sprake van significant negatieve effecten.

Omdat er geen sprake is van significant negatieve effecten is het aantonen van alternatieven, dwingende redenen van groot openbaar belang en het nemen van compenserende maatregelen niet nodig. Op basis van voorgaande, gezien het uitblijven van significant negatieve effecten op de instandhoudingdoelen, het uitblijven van de noodzaak ADC-criteria toe te passen en het ontbreken van onaanvaardbare verslechtering is het mogelijk om voor de uitbreiding en verplaatsing van Manege Hillegom een vergunning te verlenen.

4. Mitigerende of andere maatregelen in de aanvraag die de effecten beperken

Aangezien er geen significant negatieve effecten verwacht worden is er geen noodzaak tot mitigatie en/of andere maatregelen.

3 *Slotoverweging*

Gezien het feit dat er geen significante negatieve effecten optreden op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied en er geen significant negatieve effecten optreden op de kenmerkende waarden van de Beschermd Natuurmonumenten wordt de verplaatsing en uitbreiding van Manege Hillegom aanvaardbaar geacht onder de oplegging van de in deze VVGB opgenomen voorschriften. De zienswijzen hebben geen aanleiding gegeven tot een andere overweging.

Voor een nadere onderbouwing verwijzen wij naar het toetsingsdocument “Verplaatsing Manege Hillegom” (SAB, 2011).